

**ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ І СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

УДК 351. 751

Тарас Степанович ВАЙДА,

завідувач кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету Одеського державного університету
внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4355-5685>

**ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПОЛОЖЕНЬ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРО ПОЛІЦІЮ
(ПАРЄ): ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ В ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Актуальність проблеми. Для повної реалізації прав людини і основних свобод, котрі гарантовані Європейською конвенцією з прав людини (1), Конституцією України (2) та іншими національними і міжнародними документами, основною умовою є наявність мирного суспільства, члени якого можуть користуватися перевагами публічного порядку й громадської безпеки.

При цьому варто брати до уваги, що в забезпеченні таких умов життєво важливу роль відіграє Національна поліція, органи та підрозділи чи окремі правоохоронці котрої вимушені діяти в умовах, що часто пов'язані з ризиком для життя чи здоров'я поліцейських, особливо коли виконання ними своїх обов'язків ускладнено відсутністю чітко визначених правил поведінки (дій).

У свою чергу законодавство України ставить визначені вимоги щодо професійної підготовки правоохоронців та встановлення контролю за порядком несення ними служби з охорони публічної безпеки чи в боротьбі із злочинністю. Зокрема, в посаді поліцейського не можуть працювати особи, котрі, знаходячись на службі в поліції, порушили права людини, або особи, які працювали в підрозділах поліції, що були розформовані у зв'язку з антигуманною практикою (наприклад, антигуманні дії працівників спеціального підрозділу міліції «Беркут» (м. Київ, Майдан незалежності, грудень 2014 року – лютий 2015 року), тощо).

Результати дослідження. Поліцейський повинен виконувати покладені на нього законодавством (ЗУ «Про Національну поліцію» (3)) обов'язки щодо захисту своїх співгромадян та суспільства від насилля,

грабежів та інших суспільно небезпечних дій, як це встановлено законом.

Дисциплінарні стягнення, тортури та інші форми негуманного або принижуючого ставлення чи покарання забороняються при будь-яких обставинах. Працівник поліції не повинен коритися або виконувати будь-який наказ чи інструкцію, котрі визначають негуманний характер виконання подібних заходів (дій) (3; 4).

Працівник поліції повинен діяти чесно, безпристрасно і з почуттям власної гідності. Зокрема, поліцейський повинен утримуватися від всіх проявів корупції і рішуче протидіяти їм (5).

Правоохоронець повинен виконувати вказівки, котрі надані належним чином його безпосереднім чи прямим керівником, але він повинен утримуватися від виконання наказів чи розпоряджень, якщо йому відомо або має бути відомо про те, що вони незаконні (5).

Поліцейський повинен протидіяти фактам порушення закону. У випадку, коли правопорушення може безпосередньо спричинити завдання непоправимої і серйозної шкоди, правоохоронець повинен негайно прийняти всі можливі заходи для попередження такого правопорушення.

При відсутності загрози спричинення безпосереднього і непоправного збитку працівник поліції повинен вжити заходи з попередження наслідків цього правопорушення або його рецидиву шляхом доповіді про створену ситуацію своєму безпосередньому керівникові. Якщо це не призводить до бажаних результатів, працівник поліції може звернутися до прямого керівника. Будь-які кримінальні і дисциплінарні заходи покарання не можуть бути застосовувані у відношенні до поліцейського, який відмовився виконувати незаконний наказ (3; 4).

Правоохоронець не повинен сприяти розшуку, арешту, охороні або конвоюванню осіб, котрі, не будучи підозрюваними у вчиненні незаконних дій, тим не менш розшукуються, затримуються або переслідуються у зв'язку з їх расовою, релігійною або політичною належністю (4).

Працівник поліції повинен нести особисту відповідальність за свої власні дії і за незаконні дії чи бездіяльність осіб, які вчинені за його вказівками. У свою чергу при виконанні працівником поліції наказів повинна бути чітка ланка вказівок: завжди має існувати можливість встановлення керівника, який є відповідальним в кінцевому підсумку за дії або бездіяльність того чи іншого поліцейського. Також законодавство повинно передбачати систему правових гарантій і заходів, спрямованих на захист від збитків, котрі можуть бути викликані діями поліції.

При виконанні своїх обов'язків поліцейський повинен діяти рішуче для досягнення мети, передбаченої нормами законодавства, але при цьому застосовувати силу тільки в розумних межах (статті 43-46

ЗУ «Про Національну поліцію»» (3). Поліцейські повинні отримувати зрозумілі і чіткі вказівки щодо порядку та обставин застосування зброї, або діяти самостійно.

Правоохоронці, які здійснюють охорону особи, котра потребує медичної допомоги, повинні забезпечити надання такої допомоги з боку медперсоналу і в випадку необхідності – вжити заходи з рятування життя і здоров'я цієї людини, в тому числі й при застосуванні поліцейських заходів примусу. Працівник поліції повинен дотримуватися рекомендацій лікарів та інших компетентних медичних працівників при передачі затриманої особи під медичне спостереження (п. 4 статті 18, п. 14 статті 23, ч. 4 статті 43 ЗУ «Про Національну поліцію»» (3).

У відповідності до законодавства поліцейський повинен зберігати таємницю всіх секретних матеріалів, що потрапили в поле його уваги, якщо виконання обов'язків або правові норми не передбачають іншого.

Висновки. Проведений аналіз норм Декларації про поліцію, затвердженої Резолюцією 31-ої сесії Парламентської асамблеї Ради Європи (4), дозволяє зробити деякі узагальнення.

Дотримання в Україні працівниками поліції правил професійної етики з врахуванням повноцінної реалізації норм Конституції буде суттєво сприяти удосконаленню європейської системи захисту прав і забезпеченню основних свобод людини.

Для ефективного забезпечення виконуваних завдань правоохоронцям необхідна активна моральна і фізична підтримка суспільства, котрому вони служать. Зокрема, поліцейські повинні користуватися в повному обсязі статусом і правами, котрими наділені працівники державної служби (3; 5).

Норми Декларації про поліцію (ПАРЄ) регламентують дії правоохоронців не тільки в мирний час, а й декларують доцільність дотримання правил поведінки поліцейських у випадку війни або інших надзвичайних ситуацій (окупації іноземною державою української території).

Список бібліографічних посилань:

1. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 15. 03. 2019).

2. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 року. Дата оновлення: 30. 09. 2016 № 1401-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 15. 03. 2019).

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. Дата оновлення: 01. 01. 2019. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv/page1-4>. (дата звернення: 17. 03. 2019).

4. Декларація про поліцію: Резолюція 31-ої сесії Парламентської асамблеї Ради Європи від 08 травня 1979 року № 690 (м. Страсбург). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803/conv/print (дата звернення: 15. 03. 2019).

5. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15 березня 2018 року № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19> (дата звернення: 17. 03. 2019).

УДК 314. 15 (4)

Олександр Семенович ЛЕВАШОВ,

доцент кафедри іноземних мов факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1956-4888>

МІГРАЦІЙНА КРИЗА ЯК ВИКЛИК ІНТЕГРАЦІЙНИМ ПРОЦЕСАМ В ЄВРОПІ

Останні декілька років характеризуються різким збільшенням напливу мігрантів в європейські країни, що викликано, перш за все, поширенням та інтенсифікацією збройних конфліктів на Близькому Сході, в Афганістані та деяких інших регіонах світу. Загальна кількість новоприбулих мігрантів до Європейського союзу за останні декілька років склала за даними ООН понад два мільйони людей. І хоча основними первісними реципієнтами цієї хвилі міграції є середземноморські країни Італія, Греція та Іспанія, найбільш привабливими для мігрантів залишаються Німеччина та скандинавські країни. Це пояснюється їх сподіваннями на швидке надання притулку та більш вигідні умови соціального забезпечення.

І хоча через відомі економічні та демографічні проблеми держав Європи (старіюче населення, скорочення робочої сили) міграція і досі розглядається як джерело додаткових трудових ресурсів для Заходу, вона вочевидь створює дуже серйозні проблеми як для окремих європейських країн, так і для Європейського Союзу в цілому і навіть тих країн, які тільки мають намір до нього приєднатися. Неконтрольована хвиля міграції призвела до поляризації суспільства, радикалізації його окремих частин, укріплення позицій правих партій та рухів, які пропагують націоналістичні та іноді расистські погляди, і сприяла виникненню внутрішніх політичних конфліктів у багатьох країнах. Вона кинула дуже серйозний виклик європейській солідарності, показавши великі розбіжності серед європейських країн в їх підходах до міграції в цілому. Особливу тривогу у зв'язку з цим неконтрольованим напливом